

N. deGrasse Tyson, M. A. Strauss, J. R. Gott: Krátké přivítání ve vesmíru

MatfyzPress, Praha 2024, 175 stran

Název knížky spolu s podtitulem *Kapesní průvodce* je opravdu výstižný, vždyť relativně tenká a maloformátová publikace z MatFyzu nás svým obsahem opravdu přivítá ve světě astrofyziky a můžete ji skutečně užít jako průvodce po tajích vesmíru. Nejdříve nás autoři seznámí s „velkými počty“, které se pro „vesmírné účely“ budou hodit, pak obhájí degradaci Pluta na trpasličí planetu a přitom vysvětlí, jak to chodí ve Sluneční soustavě, aby potom celkem přirozeně navázali kapitolou „Životy a skony hvězd“, která nás seznámí s tím, jak se hvězdy „prodírají“ Hertzsprung-Russellovým diagramem. V následující kapitole předvedou dosazení do známé Drakeovy rovnice a pokusí se odhadnout výskyt života ve vesmíru a počet momentálně komunikujících civilizací v Galaxii. Struktura knížky nevymýšlí nic zázračně nového a zachovává si přehlednost, proto celkem logicky naváže vyprávění o Mléčné dráze, černých dírách, rozpínajícím se vesmíru (včetně Hubbleova zákona) a o teorii velkého třesku (spolu s vysvětlením vzniku prvních chemických prvků ve vesmíru). Poslední dvě kapitoly (pokud jste počítali se mnou, tak jich má knížka osm) jsou již poněkud spekulativnější a věnují se jak problematice inflační expanze vesmíru, tak teorii multiverza a výhledům na naši další existenci ve vesmíru.

A kdo že jsou oněmi výše zmíněnými autory, kteří si mezi sebou rozdělili jednotlivé kapitoly dle oborů, na něž jsou experty? Mediálně nejznámější je jistě Neil deGrasse Tyson – americký astrofyzik, ředitel Haydenova planetária v Americkém přírodovědném muzeu v New Yorku, jenž je autorem celé řady popularizačních knih, televizních a rozhlasových pořadů – především na téma astronomie a astrofyziky. Kromě jiného jste jej také mohli zahlédnout jako postavu ve dvou dílech sitcomu *Teorie velkého třesku*. Je pozoruhodné, že se po něm jmenuje nejen asteroid *13123 Tyson*, ale i druh malé žabky *Indirana tysoni*. Druhým autorem je profesor astrofyziky na Princetonské univerzitě Michael A. Strauss. A konečně třetí, J. Richard Gott III, je rovněž profesorem astrofyziky na Princetonské univerzitě. Ve své práci se mimo jiné zabíral možnostmi cestování v čase, a jako skvělý popularizátor vědy bude českým čtenářům znám svou populárně-naučnou knížkou *Cestování časem v Einsteinově vesmíru* (viz má recenze v *Astropisu* 2002/4, str. 30–31). A vlastně z téhle knížky si tak trochu „vykradl“ poslední kapitolu, ve které užívá Koperníkův princip a pravděpodobnostní počet pro odhadovanou dobu existence naší technické civilizace.

Sluší se dodat, že recenzovaná knížka je ve skutečnosti zdařilou esencí mnohem obsažnějšího projektu *Vítejte ve vesmíru: Astrofyzikální exkurze*. Skvělým překladem publikaci opatřil doc. Žofka z MFF UK. V knížce nechybí podstatné grafy a obrázky a dokonce ani rejstřík. Ke cti nakladatelství pak slouží, že kniha prošla odbornou recenzí. Celkově lze říci, že se nakladatelství MFF UK daří vybírat pro popularizační edici opravdu vhodné tituly, které jsou přístupné širokému okruhu čtenářů, aniž by přitom byly lacině podbíživé. Jde o inteligentní čtení pro zvědavé čtenáře, kteří se nebojí s „průvodcem v kapse“ seznámení se základními moderními poznatky o našem vesmíru.

■ Vladimír Kopecký jr.